

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

Наукова робота

**«ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ:
ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ»**

Представлена для участі у конкурсі на здобуття премії
Президента України для молодих учених

МУРОВАНА ТЕТЯНА ОЛЕКСАНДРІВНА

кандидат економічних наук,
доцент кафедри екологічного
менеджменту та підприємництва
економічного факультету

КИЇВ – 2018

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАУКОВОЇ РОБОТИ

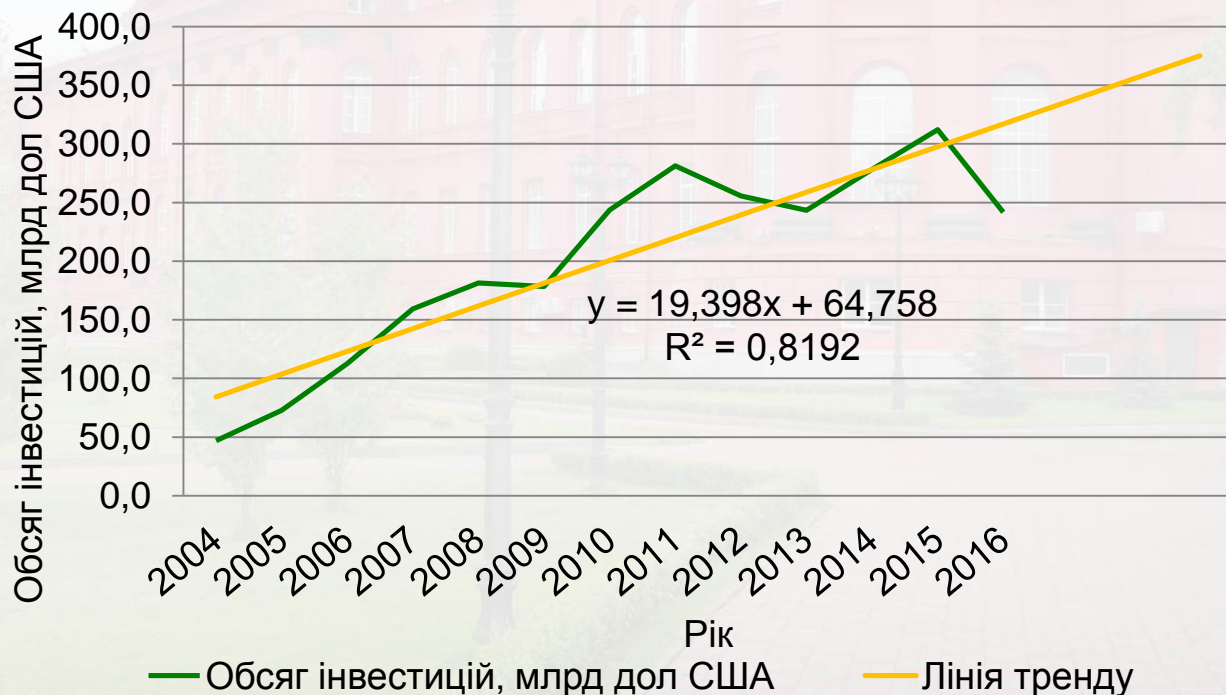
- Наукова робота «Обліково-інформаційне забезпечення розвитку підприємництва в Україні: екологічний аспект» містить авторський підхід до проблеми удосконалення теоретичних, методичних, організаційно-практичних засад формування обліково-аналітичного забезпечення розвитку підприємств «зеленого» бізнесу в контексті положень міжнародного та вітчизняного законодавства. Теоретико-методологічною основою дослідження стали загальнонаукові методи теоретичного та емпіричного пізнання.

НАУКОВА НОВИЗНА

- Наукова новизна полягає в удосконаленні існуючих і розробці нових теоретичних та практичних засад ведення підприємницької діяльності на основі удосконалення системи обліково-інформаційного забезпечення підприємств, які функціонують у сфері екологічного підприємництва, з метою створення прозорої та ефективної інформаційної бази з охорони довкілля та реалізації заходів щодо підвищення ефективності економічної та екологічної політики в Україні.

ІНВЕСТИЦІЇ У ВІДНОВЛЮВАНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ

За 12 років показник інвестування у відновлювані джерела енергії збільшився на 194,6 млрд дол США, або більш ніж у 5 разів. Незважаючи на невелике скорочення їх розміру в 2013 р. та 2016 р., викликане складною економічною ситуацією в світі та попитом на реалізацію проектів з підвищення енергоефективності вже існуючих технологій та технічного оснащення підприємств, все ж розміри «зеленого» інвестування залишаються вражаючими.

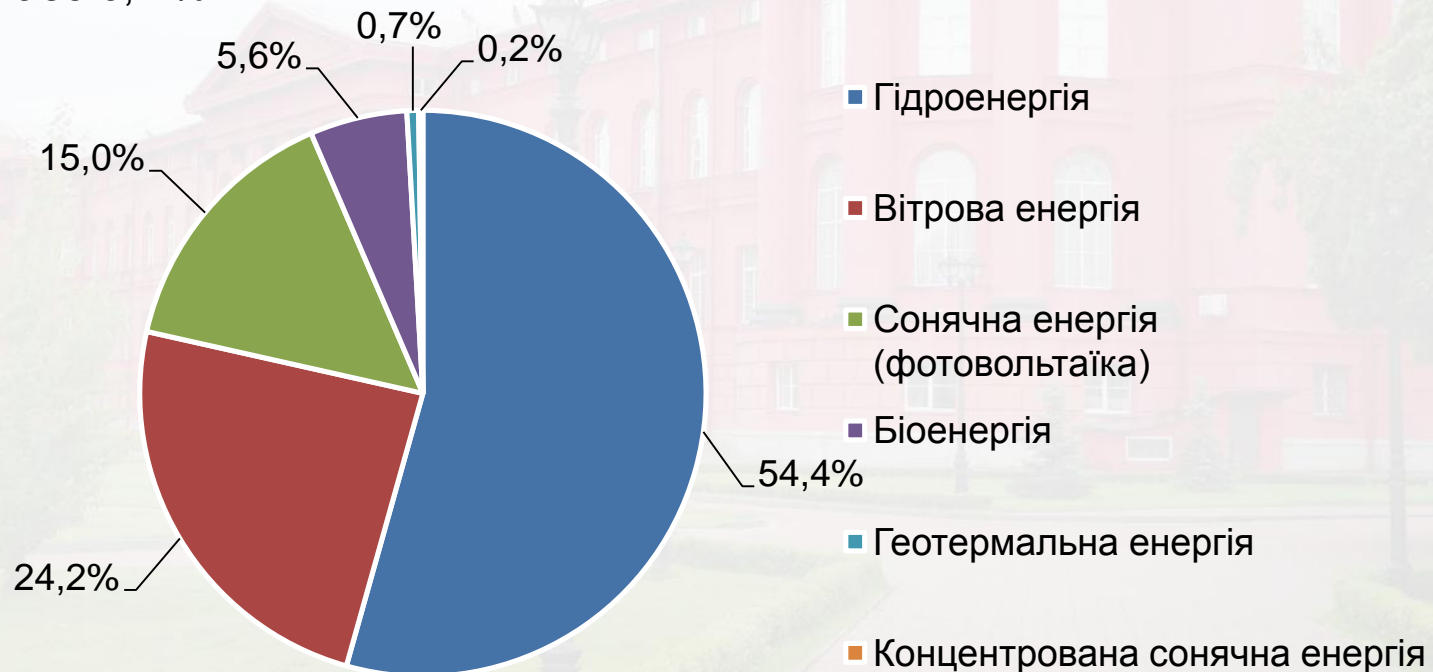
Проаналізовано автором за даними:

Global Trends in Renewable Energy Investment 2017 [Electronic recourse] / Frankfurt School UNEP Collaborating Centre for Climate & Sustainable Energy Finance.

– Excess mode: <http://fs-unesp-centre.org>.

СТРУКТУРА СВІТОВИХ ПОТУЖНОСТЕЙ ІЗ ВИРОБНИЦТВА ВІДНОВЛЮВАНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

У 2016 р. обсяги виробництва гідроенергії склали 1096,0 ГВт, або 54,36 %, вітрової енергії – 487,0 ГВт, або 24,2 %, сонячної енергії, виробленої методами фотовольтаїки, – 303,0 ГВт, або 15,0 %, біоенергії – 112,0 ГВт, або 5,6 %, геотермальної енергії – 13,5 ГВт, або 0,7 %, сонячної енергії, виробленої системами концентруючого типу, – 4,8 ГВт, або 0,2 %

Проаналізовано автором за даними:

Renewables 2017: Global Status Report [Electronic recourse] / REN21: Renewable Energy Policy Network for the 21st Century. – Excess mode: <http://www.ren21.net>

ЕНЕРГОМІСТКІСТЬ ОДИНИЦІ ВВП

За останні 16 років енергоємність одиниці ВВП в Україні зменшилася майже вдвічі. Незважаючи на це, зараз цей показник у 3,1 рази перевищує середньоєвропейський рівень. Навіть у сусідній країні Польщі енергоспоживання в 2,6 рази нижче, ніж в Україні. Внаслідок цього підвищується собівартість виробництва вітчизняної продукції, вона стає неконкурентоспроможною на світових ринках.

Місце	Країна	Енергомiсткiсть, кг н.е. / дол США					2016 р. у % до:			
		2000	2005	2010	2015	2016	2000	2005	2010	2015
Європейський Союз		0,137	0,130	0,119	0,104	0,102	74,5	78,5	85,7	98,1
1.	Великобританія	0,122	0,106	0,095	0,077	0,074	60,7	69,8	77,9	96,1
2.	Італія	0,105	0,108	0,103	0,093	0,093	88,6	86,1	90,3	100,0
3.	Іспанія	0,119	0,118	0,100	0,094	0,093	78,2	78,8	93,0	98,9
4.	Португалія	0,111	0,114	0,098	0,097	0,097	87,4	85,1	99,0	100,0
5.	Німеччина	0,130	0,127	0,116	0,101	0,101	77,7	79,5	87,1	100,0
11.	Польща	0,196	0,175	0,152	0,125	0,124	63,3	70,9	81,6	99,2
15.	Україна	0,615	0,469	0,413	0,32	0,318	51,7	67,8	77,0	99,4

Проаналізовано автором за даними:

Global Energy Statistical Yearbook 2017 [Electronic resource] / Enerdata. – Excess mode: <https://www.enerdata.net/publications/world-energy-statistics-supply-and-demand.html>.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ДО ВИМОГ ЄС

суворий контроль за дотриманням прав і обов'язків суб'єктами економічних відносин

зміна підходів до нарахування та погашення екологічних зобов'язань

уніфікація окремих видів податків та зборів, які сплачуються «зеленими» підприємствами в Україні та світі

приведення податкових ставок щодо основних податків та зборів до рівня європейських країн

перегляд принципів засад формування баз оподаткування екологічних податків

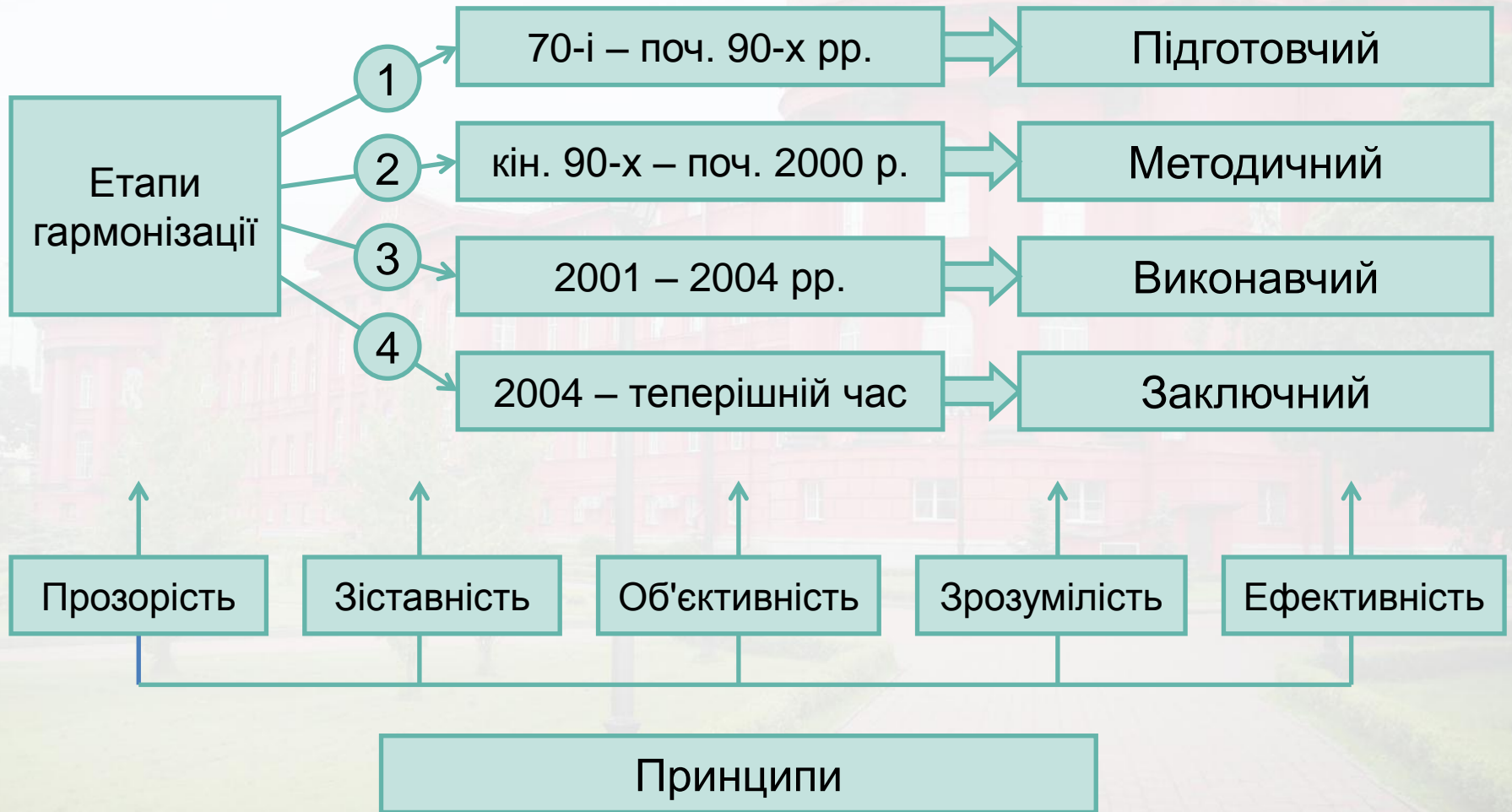
нові умови застосування податкових пільг та санкцій до суб'єктів екологічного підприємництва

запровадження жорстких заходів з адміністрування господарських операцій

ПОДАТКИ ТА ЗБОРИ, ЩО СПЛАЧУЮТЬСЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ – ПЕРЕДСТАВНИКАМИ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

№ з/п	Вид податку / збору	База оподаткування	Ставка податку/збору
1.	Податок на прибуток	Прибуток підприємства	18 %
2.	Податок на доходи фізичних осіб	Загальний дохід, що підлягає оподаткуванню	18 %
3.	Податок на додану вартість	Постачання товарів, послуг	20 %
4.	Збір за першу реєстрацію транспортного засобу	Придбаний транспортний засіб	Залежно від вартості придбання – 3 %, 4 % або 5 %
5.	Екологічний податок	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, водні об'єкти, розміщення відходів	Залежно від видів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря – від 83,07 до 2806850,49 грн за 1 т Залежно від видів скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти – від 41,54 до 151747,75 грн за 1 т Залежно від виду (класу) розміщених відходів – від 0,44 до 1264,07 грн. за 1 т

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ГАРМОНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В КРАЇНАХ ЄС

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ

1. Положення облікової політики має містити:
  - ✓ **поріг істотності** для податкової заборгованості, який має встановлюватися у відносних показниках і бути меншим за межу суттєвості;
  - ✓ метод нарахування **амортизації** на підприємствах «зеленого» бізнесу;
  - ✓ перелік господарських операцій, що **звільняються від оподаткування**, або підлягають під спеціальні режими оподаткування;
  - ✓ інформація щодо **податкових пільг**, які застосовуються підприємствами, задіяних у сфері екологічного підприємництва.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ

2. *Оцінка зобов'язань підприємства має здійснюватися:*

- ✓ із коригуванням показників фінансової звітності на **рівень інфляції** (загальний індекс цін). Для спрощення облікового процесу на вітчизняних підприємствах пропонуємо враховувати рівень інфляції лише щодо довгострокової податкової заборгованості. Оцінку поточних зобов'язань за податками і зборами варто здійснювати за сумою погашення.

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ

3. Рекомендації щодо внесення доповнень до Податкового кодексу України у частині визначення основних понять (ст. 14):

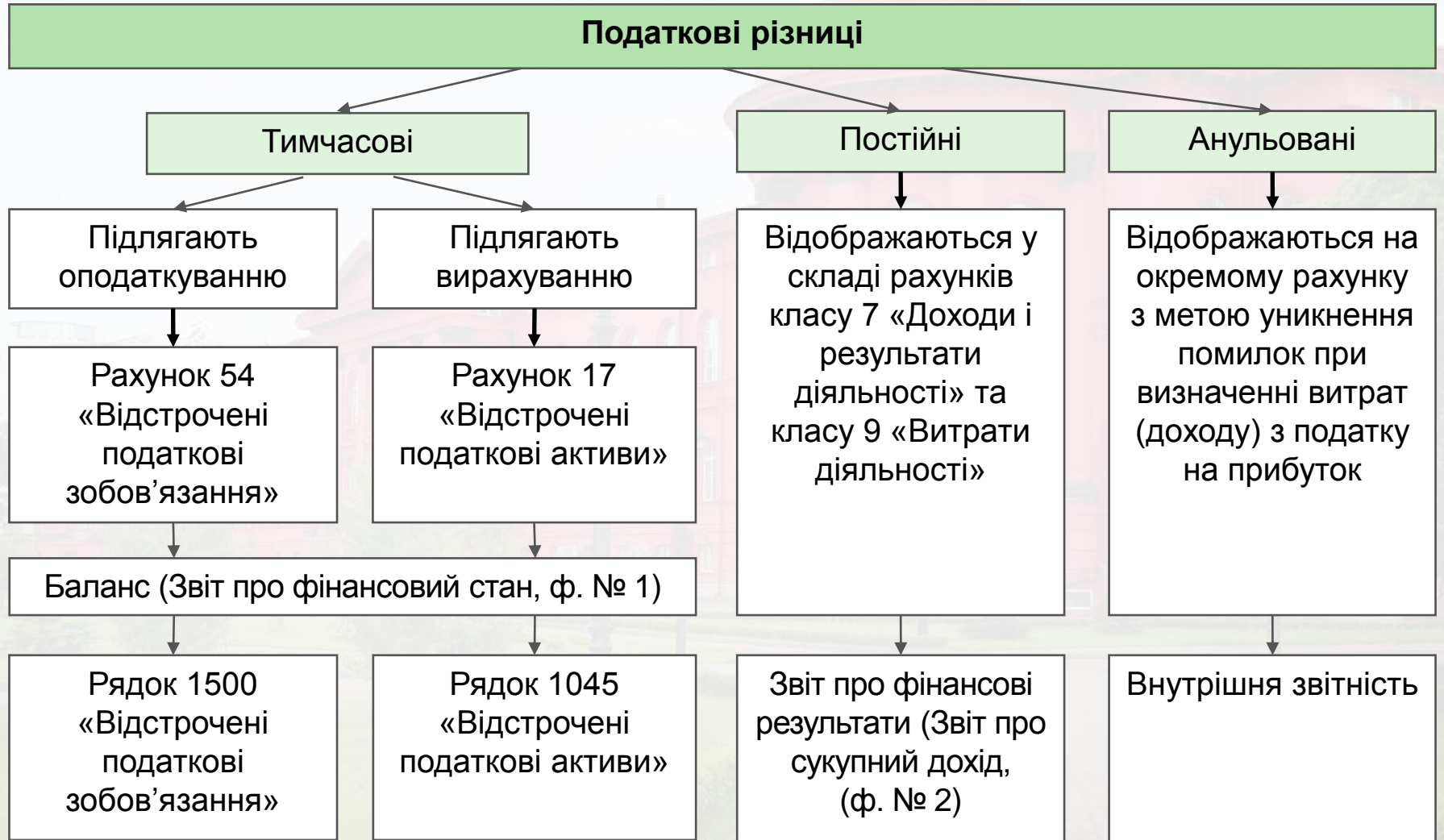
- ✓ **податкова звітність** – це вид звітності підприємств щодо стану розрахунків за податками і зборами, на підставі якої здійснюється нарахування та сплата окремих видів податків та зборів до бюджету. До складу податкової звітності відносяться: податкові декларації, розрахунки, довідки та інші документи, визначені обов'язковими для складання та подання суб'єктами господарювання – платниками податків.

РЕКОМЕНДОВАНИЙ РОБОЧИЙ ПЛАН РАХУНКІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Витяг по рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами»

Діючий план рахунків		Рекомендований робочий план рахунків	
Рахунок	Назва	Рахунок	Назва
641	Розрахунки за податками	641	Розрахунки за податками
		6411	Податок на прибуток
		6412	Податок на додану вартість
		6413	Податок на доходи фізичних осіб
		6414	Екологічний податок
		6415	Інші податки
642	Розрахунки за обов'язковими платежами	642	Розрахунки за зборами
		6421	Акцизний збір
		6424	Інші збори
643	Податкові зобов'язання	643	Податкові зобов'язання
644	Податковий кредит	644	Податковий кредит
		6441	Податковий кредит
		6442	Неодержані податкові накладні

ВІДОБРАЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ РІЗНИЦЬ В ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ П(С)БО 17 «ПОДАТОК НА ПРИБУТОК» ТА ПОЛОЖЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ «ПОДАТКОВІ РІЗНИЦІ»

- 1 → доповнити критерії ідентифікації тимчасових різниць
- 2 → розширити види податкових різниць шляхом виокремлення анульованих різниць
- 3 → розкрити сутність постійних податкових різниць як різниць між сумою прибутку або збитку, розрахованої за даними фінансової звітності, та сумою прибутку або збитку, визначеною податковим законодавством, що виникає у поточному звітному періоді та продовжує існувати в майбутньому
- 4 → об'єднати в окремі групи елементи операційних доходів (дохід від реалізації продукції та інші операційні доходи) та елементи операційних витрат (собівартість реалізованої продукції та інші операційні витрати)

ЕТАПНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ АУДИТОРСЬКИХ ПРОЦЕДУР НА ПІДПРИЄМСТВАХ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНА МОДЕЛЬ АУДИТУ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ «ЗЕЛЕНОГО» БІЗНЕСУ

ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ТА АУДИТУ ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Господарські операції на підприємствах «зеленого» бізнесу

Облік і звітність за результатами екологічної діяльності

Внутрішній контроль екологічної діяльності підприємств

Аудит екологічної діяльності підприємств

Внутрішня звітна документація, фінансова звітність

Аудиторський висновок

Результати обліку, контролю та аудиту екологічної діяльності підприємств

МЕНЕДЖМЕНТ ПІДПРИЄМСТВА

Зовнішні фактори

Управлінські рішення

Внутрішні фактори

Екологічна політика

Планування екологічної діяльності

Оптимізація управління

ПРАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОДЕРЖАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Теоретичні та практичні положення, узагальнення, висновки і рекомендації, які містяться в циклі наукових праць, сприяють:

- удосконаленню теоретико-методологічних та організаційно-практичних засад бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту господарської діяльності підприємств «зеленого» бізнесу;
- спрощують формування обліково-інформаційного забезпечення системи управління такими підприємствами та створюють підґрунтя для реалізації дієвої політики управління сектором екологічного підприємництва в Україні;
- сприятимуть створенню прозорої й ефективної інформаційної бази з охорони довкілля, формуванню підґрунтя для реалізації ефективної економічної та екологічної політики на рівні держави, окремих галузей та суб'єктів господарювання, а також підвищенню інвестиційної привабливості підприємств – представників «зеленого» бізнесу в Україні.

РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВИКОРИСТАНІ

Управлінням соціальної політики та праці Кабінету Міністрів України

Міністерством фінансів України

Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України

Державною податковою інспекцією у Бородянському районі Київської області

Київським національним університетом імені Тараса Шевченка

ПУБЛІКАЦІЇ

За результатами наукових досліджень, які включені у цикл наукових праць, опубліковано 33 наукові праці:

- ✓ 2 монографії та 2 навчальні посібники, за які отримано 2 свідоцтва про реєстрацію авторських прав на твори,
- ✓ 17 статей у наукових фахових виданнях, серед яких 3 наукові публікації в іноземних виданнях,
- ✓ 12 матеріалів конференцій.

Scopus

WEB OF SCIENCE^{SM}

THOMSON REUTERS

The logo for Index Copernicus International, featuring a stylized globe icon between the words 'INDEX' and 'COPERNICUS', with 'INTERNATIONAL' written below in a spaced-out font.

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

The logo for Google Scholar, with the word 'Google' in its multi-colored font and 'scholar' in a smaller, blue font below it.

Google
scholar

The logo for RePEc, featuring the text 'RePEc' in a stylized, cursive font with a blue horizontal bar behind the letters 'e' and 'c'.

RePEc

